

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

26 päivänä maaliskuuta 2020*

Muutoksenhaku – Valtiontuki – Pääomasijoitus ja valtiontakaukset – Valtiontuen käsite – Edun käsite – Yksityinen toimija -periaate – Yksityinen sijoittaja -arviointiperuste – Euroopan komissiolle kuuluva velvollisuus tutkia asia huolellisesti ja puolueettomasti – Tuomioistuinvalvonta – Todistustaakka – Vaikeuksissa olevan yrityksen käsite – Valtiontuesta yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annetut suuntaviivat – Takauksia koskeva tiedonanto – Vuoden 2011 tilapäiset valtiontukipuitteet – Takaisin perittävän tuen määrä – Komissiolle ja unionin yleiselle tuomioistuimelle kuuluvat perusteluvelvollisuudet

Asiassa C-244/18 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklan nojalla 4.4.2018 tehdystä valituksesta,

Larko Geniki Metalleftiki kai Metallourgiki AE, kotipaikka Ateena (Kreikka), edustajinaan I. Drillerakis, E. Rantos, N. Korogiannakis, I. Soufleros, E. Triantafyllou ja G. Psaroudakis, dikigoroi,

valittajana,

ja jossa muuna osapuolena on

Euroopan komissio, asiamiehinaan É. Gippini Fournier ja A. Bouchagiar,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Arabadjiev (esittelevä tuomari) sekä tuomarit P. G. Xuereb ja T. von Danwitz,

julkisasiamies: H. Saugmandsgaard Øe,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 24.10.2019 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

tuomion

- 1 Käsiteltävässä valituksessa Larko Geniki Metalleftiki kai Metallourgiki AE (jäljempänä Larko) vaatii kumoamaan unionin yleisen tuomioistuimen tuomion 1.2.2018, Larko v. komissio (T-423/14, EU:T:2018:57; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla tämä hylkäsi Larkon kanteen, jossa vaadittiin valtiontuesta SA.34572 (13/C) (ex 13/NN), jonka Kreikka on myöntänyt Larko General Mining & Metallurgical Company SA -yhtiölle, 27.3.2014 annetun komission päätöksen 2014/539/EU (JO 2014, L 254, s. 24, jäljempänä riidanalainen päätös) kumoamista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Pelastamista ja rakenneuudistusta koskevat suuntaviivat

- 2 Valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annettujen yhteisön suuntaviivojen (EUVL 2004, C 244, s. 2; jäljempänä pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivat) 9–11 kohdassa todetaan seuraavaa:
  - ”9. Vaikeuksissa olevalle yritykselle ei ole yhteisön määritelmää. Komissio katsoo näissä suuntaviivoissa kuitenkin, että kyse on vaikeuksissa olevasta yrityksestä, jos yritys ei pysty omilla taikka omistajilta/osakkailta tai luotonantajilta saaduilla varoilla pysäyttämään tappiollista kehitystä, joka johtaa lähes varmasti yrityksen toiminnan loppumiseen lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä, jos viranomaiset eivät puutu tilanteeseen.
  10. Yritys katsotaan periaatteessa näissä suuntaviivoissa tarkoitetuksi vaikeuksissa olevaksi yritykseksi sen koosta riippumatta seuraavissa olosuhteissa:
    - a) jos kyse on yhtiöstä, jonka osakkaiden vastuu on rajattu – – ja joka on menettänyt yli puolet merkitystä pääomastaan – – ja yli neljännes pääomasta on menetetty viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana; tai
    - b) jos kyse on yhtiöstä, jossa ainakaan joidenkin osakkaiden vastuuta ei ole rajattu – – ja joka on menettänyt yli puolet kirjanpidon mukaisista omista varoistaan ja yli neljännes varoista on menetetty viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana; tai
    - c) jos se yhtiömuodosta riippumatta täyttää kansallisessa lainsäädännössä vahvistetut edellytykset yhtiön asettamiselle yleistäytäntöönpanomenettelyyn maksukyvyttömyyden vuoksi.
  11. Vaikka mikään 10 kohdassa esitetyistä olosuhteista ei ole käsillä, yrityksen voidaan silti katsoa olevan vaikeuksissa, etenkin jos vaikeuksissa olevan yrityksen tavanomaiset merkit, kuten kasvavat tappiot, liikevaihdon supistuminen, varastojen kasvu, ylikapasiteetti, tulorahoituksen pienentyminen, lisääntyvä velkaantuminen, korkokustannusten nousu ja nettoarvon heikentyminen tai sen katoaminen, ovat nähtävissä. Yritys voi pahimmassa tapauksessa menettää maksukykynsä tai joutua maksukyvyttömyytensä vuoksi kansallisen lainsäädännön mukaiseen yleistäytäntöönpanomenettelyyn. Tällöin näitä suuntaviivoja sovelletaan tällaisen menettelyn yhteydessä yrityksen toiminnan jatkamiseen johtavaan tukeen. Yritys voidaan kuitenkin katsoa tukikelpoiseksi vasta kun on varmistettu, ettei yritys kykene saneeraukseen omilla taikka omistajiltaan/osakkailtaan tai markkinalähteistä saaduilla varoilla.”

Takauksia koskeva tiedonanto

- 3 [SEUT 107] ja [SEUT 108] artiklan soveltamisesta valtiontukiin takauksina annetun komission tiedonannon (EUVL 2008, C 155, s. 10; jäljempänä takauksia koskeva tiedonanto) 2.1 kohdan kolmannessa alakohdassa todetaan seuraavaa:

”Epäselvyyksien välttämiseksi valtion varojen osallisuus olisi siten selvitettävä valtiontakausten yhteydessä. Valtiontakauksesta saatava hyöty on se, että valtio vastaa takaukseen liittyvästä riskistä. Tällaisesta valtion ottamasta riskistä peritään tavallisesti asianmukainen takausmaksu. Jos valtio luopuu tällaisesta maksusta kokonaan tai osittain, yritys hyötyy ja samalla kulutetaan valtion varoja. Siten kyseessä voi olla [SEUT 107 artiklan] 1 kohdan mukainen valtiontuki, vaikka kävisi ilmi, ettei valtio joutuisi maksamaan takaamaansa määrää. Tuen myöntäminen tapahtuu, kun takaus annetaan, ei silloin kun vaaditaan takaussuoritusta tai kun suoritetaan takaussitoumuksen mukaisia maksuja. Takausta myönnettäessä on arvioitava, onko takaus valtiontukea ja jos on, mikä on tuen määrä.”

- 4 Tiedonannon 3.2 kohdan a ja d alakohdassa todetaan seuraavaa:

”Komissio katsoo, että kaikkien seuraavien edellytysten täyttyminen riittää osoittamaan, ettei yksittäinen valtiontakaus ole valtiontukea.

- a) Lainanottaja ei ole taloudellisissa vaikeuksissa.

[Pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivojen] määritelmää olisi sovellettava päätettäessä, onko lainanottajan katsottava olevan taloudellisissa vaikeuksissa – –. Pk-yritysten, jotka on perustettu alle kolme vuotta sitten, ei tässä tiedonannossa katsota olevan vaikeuksissa olevia yrityksiä.

--

- d) Takauksesta maksetaan markkinaperusteinen hinta.

Kuten 2.1 kohdassa todetaan, valtion ottamasta riskistä olisi yleensä perittävä takauksen tai vastatakauksen kohteena olevaan määrään perustuva asianmukainen takausmaksu. Kun takauksesta maksettu hinta on vähintään yhtä korkea kuin vastaava rahoitusmarkkinoilla esiintyvä takauksen viitemaksu, takaus ei ole tukea.

Jos rahoitusmarkkinoilta ei löydy vastaavaa takauksen viitemaksua, taatun lainan kokonaiskustannusta, mukaan lukien lainan korko ja takausmaksu, on verrattava vastaavan takaamattoman lainan markkinahintaan.

Molemmissa tapauksissa vastaavan markkinahinnan määrittämiseksi on otettava huomioon takauksen ja siihen liittyvän lainan ominaispiirteet. Näihin kuuluvat rahoitustoimen määrä ja kesto, lainanottajan antama vakuus ja muut tiedot, jotka vaikuttavat takaisinperintäasteen arviointiin, maksulaiminlyöntien todennäköisyys lainanottajan taloudellisen tilanteen vuoksi, sen toimiala ja näkymät sekä muut taloudelliset olosuhteet. Tämän analyysin olisi erityisesti mahdollistettava lainanottajan luokittelu riskiluokituksen pohjalta. Tämän luokittelun voi suorittaa kansainvälisesti tunnustettu luokituslaitos tai, jos mahdollista, lainan myöntävän pankin käyttämä sisäinen luokituselin. Tässä suhteessa komissio viittaa yhteyteen luokituksen ja kansainvälisten rahoituslaitosten suorittaman oletusluokituksen välillä. Kansainvälisten rahoituslaitosten työn tulokset ovat julkista tietoa – –. Sen arvioimiseksi, onko takausmaksu markkinahintojen mukainen, jäsenvaltio voi suorittaa vertailun hinnoista, joita saman luokituksen saaneet yritykset markkinoilla ovat maksaneet.

Siten komissio ei hyväksy takausmaksua, jolle on asetettu kiinteä hinta vastaamaan yleistä toimialan standardia.”

5 Kyseisen tiedonannon 3.6 kohdassa täsmennetään seuraavaa:

”Jos jokin 3.2–3.5 kohdassa esitetyistä edellytyksistä ei täyty, se ei tarkoita, että takaus tai takausjärjestelmä katsottaisiin automaattisesti valtioneuoksi. Jos on epäselvää, katsotaanko suunniteltu takaus tai takausjärjestelmä valtioneuoksi, siitä olisi ilmoitettava komissiolle.”

6 Takauksia koskevan tiedonannon 4.1 kohdan ensimmäisen ja toisen alakohdan sekä kolmannen alakohdan a alakohdassa todetaan seuraavaa:

”Kun yksittäinen takaus tai takausjärjestelmä ei ole markkinataloussijoittajaperiaatteen mukainen, sen katsotaan olevan valtioneuoa. Siten valtioneuon osuus on määriteltävä, jotta voidaan tarkistaa, voidaanko tuki katsoa kuuluvaksi tietyn valtioneuoa koskevan poikkeuksen piiriin. Periaate on, että valtioneuokisuudeksi katsotaan yksittäisenä tai järjestelmän kautta myönnetyn takauksen oikean markkinahinnan ja toimenpiteestä varsinaisesti maksetun hinnan välinen erotus.

Tuloksena syntyvät vuosittaiset avustusekvivalentit olisi diskontattava nykyarvoonsa viitekorkoa käyttämällä ja laskettava sitten yhteen kokonaisavustusekvivalentin selville saamiseksi.

Laskiessaan takauksen tukiosuutta komissio kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin tekijöihin:

a) Yksittäiset takaukset: Onko lainanottaja taloudellisissa vaikeuksissa? Sulkevatko takausjärjestelmään osallistumista koskevat edellytykset pois mahdollisuuden, että tällaiset yritykset osallistuisivat siihen? (Katso yksityiskohtaiset tiedot 3.2 kohdan a alakohdassa.)

Komissio huomauttaa, että vaikeuksissa olevien yritysten kohdalla markkinatalouden ehdoin toimiva takaaja, jos sellainen löytyisi, veloittaisi takauksen myöntämishetkellä suuren maksun maksukyvyttömyysoletuksen takia. Jos todennäköisyys sille, että lainanottaja ei voi maksaa lainaa takaisin, nousee erityisen korkeaksi, tällaista markkinahintaa ei ehkä ole, ja poikkeuksellissa olosuhteissa takauksen tukiosuus voi osoittautua yhtä korkeaksi kuin summa, joka tosiasiallisesti takauksella katetaan.”

Vuoden 2011 tilapäiset valtioneuokipuitteet

7 Tilapäisistä unionin puitteista valtioneuokitoimenpiteille rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi tämänhetkessä finanssi- ja talouskriisissä annetun komission tiedonannon (EUVL 2011, C 6, s. 5; jäljempänä vuoden 2011 tilapäiset valtioneuokipuitteet) 2.3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa ja toisen alakohdan f ja i alakohdassa todetaan seuraavaa:

”Rahoituksen saannin parantamiseksi ja pankkien tämänhetkisen riskinoton välttämisen vähentämiseksi tuetut lainatakaukset, joilla voitaisiin helpottaa yritysten rahoituksen saantia rajoitetun ajan, voivat olla sopiva ja hyvin kohdennettu ratkaisu.

Komissio pitää tällaista valtioneuoa sisämarkkinoille soveltuvana [SEUT] 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

--

f) Takaus voi olla laina-aikana enintään 80 prosenttia lainasta.

--

i) Vaikeuksissa olevat yritykset [sellaisina kuin ne on määritelty pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivoissa] eivät kuulu toimenpiteen soveltamisalaan.”

- 8 Vuoden 2011 tilapäisten valtiontukipuitteiden liitteessä on taulukko, joka koskee tilapäisten puitteiden safe harbour -maksuja peruspisteinä suhteessa Standard & Poor's -luokituslaitoksen luokitusryhmään.

Asian tausta

- 9 Oikeusriidan vaiheet on tiivistetty valituksenalaisen tuomion 1–14 kohdassa seuraavasti:
- ”1 [Larko] on lateriittimalmin louhintaan ja jalostukseen, ruskohiilen louhintaan ja ferronikkelin ja sivutuotteiden tuotantoon erikoistunut suuryritys.
- 2 Se perustettiin vuonna 1989 uudeksi yritykseksi Hellenic Mining and Metallurgical SA:n purkamisen jälkeen. Pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan Larkolla oli kolme osakkeenomistajaa, joiden osuudet jakautuivat siten, että Kreikan valtio omisti yksityisen rahoituslaitoksen Hellenic Republic Asset Development Fundin välityksellä 55,2 prosenttia, National Bank of Greece SA (jäljempänä ETE) 33,4 prosenttia ja Public Power Corporation (Kreikan suurin sähköntuotantoyhtiö, jossa valtio on enemmistöosakkaana) 11,4 prosenttia yhtiön osakkeista.
- 3 Hellenic Republic Asset Development Fund ilmoitti maaliskuussa 2012 – – komissiolle Larkoa koskevasta yksityistämishjelmasta.
- 4 Komissio käynnisti huhtikuussa 2012 oma-aloitteisesti alustavan tutkinnan, jossa se tarkasteli tätä yksityistämistä valtiontukisääntöjen kannalta.
- 5 Tutkinnan kohteena olivat seuraavat kuusi toimenpidettä:
- ensimmäinen toimenpide koski yhtäältä Larkon ja sen suurimpien velkojien vuonna 1998 tekemää luottojärjestelysopimusta, jonka mukaan Larkon velat näille velkojille oli määrä hoitaa 6 prosentin vuosikorolla, ja toisaalta sitä, että Kreikan valtio jätti perimättä tämän velan (jäljempänä toimenpide 1);
  - toinen toimenpide koski Kreikan valtion vuonna 2008 myöntämää takausta ATE-pankin Larkolle antamalle 30 miljoonan euron lainalle (jäljempänä toimenpide 2 – –). Tämä takaus kattoi 100 prosenttia lainasta enintään kolmen vuoden ajan, ja takauspremio oli 1 prosentti vuodessa;
  - kolmas toimenpide koski Larkon hallituksen vuonna 2009 ehdottamaa 134 miljoonan euron osakepääoman lisäystä, jonka yhtiön kolme osakkeenomistajaa hyväksyivät ja johon Kreikan valtio osallistui täysimääräisesti ja ETE osittain (jäljempänä toimenpide 3 – –);
  - neljäs toimenpide oli valtion vuonna 2010 toistaiseksi myöntämä takaus ETE:n takaussitoumukseen Larkon noin 10,8 miljoonan euron lainalle; kyseinen takaus kattoi koko takaussitoumuksen, ja takauspremio oli 2 prosenttia vuodessa (jäljempänä toimenpide 4 – –). Takaussitoumus oli vakuutena Areios Pagosin (ylin tuomioistuim, Kreikka) päättämälle Efeteio Athinonin (Ateenan ylioikeus, Kreikka) tuomion, jolla vahvistettiin Larkon 10,8 miljoonan euron velka eräälle sen velkojalle, täytäntöönpanon lykkäämiselle;
  - viides toimenpide koski takaussitoumuksia, joilla korvattiin kreikkalaisen tuomioistuimen päätöksellä velvoite maksaa ennakolta 25 prosenttia verotuksellisesta sakosta (jäljempänä toimenpide 5);

- kuudes toimenpide koski valtion vuonna 2011 myöntämiä kahta takausta ATE-pankilta otetuille kahdelle lainalle, joiden määrät olivat 30 ja 20 miljoonaa euroa; takaukset kattoivat lainat sataprosenttisesti, ja takauspreemio oli 1 prosentti vuodessa (jäljempänä toimenpide 6 – –).
- 6 Tutkinnan aikana komissio pyysi Kreikan viranomaisilta lisätietoja, jotka ne toimittivat vuosina 2012 ja 2013. Komission yksiköiden ja Kreikan viranomaisten kesken järjestettiin myös joitakin tapaamisia.
- 7 Komissio aloitti 6.3.2013 tekemällään päätöksellä (EUVL 2013, C 136, s. 27; jäljempänä menettelyn aloittamista koskeva päätös) SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukaisen muodollisen tutkintamenettelyn, joka koski valtiontukea SA.34572 (13/C) (ex 13/NN).
- 8 SEUT 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn aikana komissio pyysi Kreikan viranomaisia ja asian muita osapuolia esittämään huomautuksensa edellä tämän tuomion 5 kohdassa mainituista toimenpiteistä. Kreikan viranomaiset esittivät huomautuksensa 30.4.2013; komissio ei saanut huomautuksia asian muilta osapuolilta.
- 9 Komissio teki 27.3.2014 [riidanalaisen päätöksen].
- 10 Komissio katsoi riidanalaisessa päätöksessä aluksi, että Larko oli kyseessä olevien kuuden toimenpiteen hyväksymisajankohtana ollut [pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivoissa] tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys.
- 11 Edellä tämän tuomion 5 kohdassa mainittuja toimenpiteitä arvioidessaan komissio ensinnäkin totesi, että toimenpiteet 2–4 ja 6 olivat SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, että näihin toimenpiteisiin oli ryhdytty SEUT 108 artiklan 3 kohdan mukaisten ilmoittamista ja täytäntöönpanokieltoa koskevien velvollisuuksien vastaisesti ja että toimenpiteet olivat sisämarkkinoille soveltumatonta tukea, joka oli perittävä takaisin [SEUT 108] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 (EYVL 1999, L 83, s. 1) 14 artiklan 1 kohdan mukaisesti.
- 12 Komissio myös totesi, että – – toimenpiteet 1 ja 5 [– –] eivät olleet valtiontukea.
- 13 Riidanalaisen päätöksen päätösosassa säädetään seuraavaa:

'_ _

2 artikla

Yhteensä 135 820 824,35 euron valtiontuki, jonka Kreikka myönsi [SEUT] 108 artiklan 3 kohdan vastaisesti [Larkolle] takaussitoumuksina vuosina 2008, 2010 ja 2011 sekä osallistumalla yrityksen pääomanlisäykseen vuonna 2009, ei sovellu sisämarkkinoille.

3 artikla

1. Kreikan on perittävä tuensaajalta takaisin 2 artiklassa tarkoitettu sisämarkkinoille soveltumaton tuki.
2. Takaisinperittävistä summista on maksettava korkoa siitä päivästä alkaen, jona tuki asetettiin tuensaajan käyttöön, sen tosiasialliseen takaisinperintään asti.

– –

6 artikla

Tämä päätös on osoitettu Helleenien tasavallalle.’

- 14 Riidanalaisen päätöksen liitteessä annetaan ’tiedot maksetuista, takaisinperittävistä ja takaisinperityistä tukimääristä’. Se on seuraavanlainen:

Tuensaaja – toimenpide	Maksetun tuen kokonaismäärä	Takaisin perittävä kokonaismäärä (pääoma)	Jo takaisin perityn tuen kokonaismäärä	
			Pääoma	Korko
Lar[k]o – toimenpide 2	30 000 000	30 000 000	0	0
Lar[k]o – toimenpide 3	44 999 999,40	44 999 999,40	0	0
Lar[k]o – toimenpide 4	10 820 824,95	10 820 824,95	0	0
Lar[k]o – toimenpide 6	50 000 000	50 000 000	0	0

”

Menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

- 10 Larko nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 6.6.2014 toimittamallaan kannekirjelmällä kanteen, jossa vaadittiin kumoamaan riidanalainen päätös ja palauttamaan sille korkoineen mikä tahansa rahamäärä, joka siltä oli mahdollisesti peritty takaisin suoraan tai epäsuorasti pantaessa täytäntöön riidanalaista päätöstä.
- 11 Larko esitti kanteensa tueksi kolme kanneperustetta, joista ensimmäinen koski sitä, että komissio teki virheen, kun se totesi toimenpiteet 2–4 ja 6 sisämarkkinoille soveltumattomaksi valtiontueksi, toinen sitä, että riidanalaisesta päätöksestä puuttuivat perustelut, ja kolmas, joka esitettiin toissijaisesti, sitä, että komissio määräsi takaisin perittävän tuen määrän virheellisesti kyseisten toimenpiteiden osalta ja määräsi tuen perittäväksi takaisin Euroopan unionin peruseriaatteiden vastaisesti.
- 12 Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi valituksenalaisella tuomiolla kanteen kokonaisuudessaan ja velvoitti Larkon korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Asianosaisten vaatimukset

- 13 Larko vaatii, että unionin tuomioistuin kumoaa valituksenalaisen tuomion, palauttaa asian unionin yleiseen tuomioistuimeen ja päättää oikeudenkäyntikuluista myöhemmin.
- 14 Komissio vaatii, että unionin tuomioistuin hylkää valituksen ja velvoittaa Larkon korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valituksen tarkastelu

- 15 Larko esittää valituksensa tueksi neljä valitusperustetta, joista ensimmäinen koskee yksityinen sijoittaja -arviointiperusteen virheellistä soveltamista ja valituksenalaisen tuomion puutteellisia perusteluita, toinen taloudellisen edun käsitteen virheellistä tulkintaa ja kyseisen tuomion puutteellisia perusteluita, kolmas toimenpiteen 6 sisämarkkinoille soveltuvuuden arvioinnissa tapahtuneita oikeudellisia virheitä ja kyseisen tuomion puutteellisia perusteluita sekä neljäs toimenpiteiden 2, 4 ja 6 osalta takaisin perittävän tuen määrän määrittämisen arvioinnissa tapahtuneita oikeudellisia virheitä ja mainitun tuomion puutteellisia perusteluita.

Ensimmäinen valitusperuste, joka koskee yksityinen sijoittaja -arviointiperusteen virheellistä soveltamista ja valituksenalaisen tuomion puutteellisia perusteluita

Asianosaisten perustelut

- 16 Larko väittää ensimmäiseksi, että unionin yleinen tuomioistuin sovelsi virheellisesti yksityinen sijoittaja -arviointiperustetta, kun se katsoi valituksenalaisen tuomion 117 ja 118 kohdassa, ettei Larko ollut esittänyt toimenpidettä 3 edeltävältä ajalta mitään näyttöä, joka osoittaisi, että Kreikan valtio olisi tällä toimenpiteellä pyrkinyt hankkimaan enemmistöosuuden tämän yhtiön osakekannasta voidakseen aloittaa sen myynnin tai että tällainen hankkiminen olisi edistänyt mainittua myyntiä. Varmistamalla vaikeuksissa olevan yrityksensä toiminnan jatkumisen ja näin ollen mahdollisuuden sen myyntiin asiantunteva yksityinen sijoittaja nimittäin rajoittaa kyseisen yrityksen konkurssista aiheutuvaa vahinkoa.
- 17 Toiseksi Larko väittää, että on virheellistä katsoa, ettei kyseisen yhtiön yksityistämisen käynnistämistä, joka tapahtui välittömästi toimenpiteen 3 jälkeen, voida ottaa huomioon sen vuoksi, että se tapahtui kyseisen toimenpiteen jälkeen. Koska kyseisen yhtiön myynti ei voinut tapahtua ennen kyseistä toimenpidettä, sillä, ettei Kreikan valtio ollut ilmaissut aikomustaan menetellä näin, ei ole Larkon mukaan merkitystä. Toimenpiteen 3 ja mainitun yksityistämisen käynnistämisen välinen erottamaton taloudellinen yhteys ilmenee nimittäin niiden ajallisesta läheisyydestä.
- 18 Kolmanneksi liiketoimintasuunnitelman ja kaikkien sellaisten seikkojen puuttuminen, jotka osoittavat, että Kreikan valtio oli arvioinut Larkon pitkän aikavälin kannattavuutta, ei Larkon mukaan myöskään riitä perusteeksi unionin yleisen tuomioistuimen tekemälle arvioinnille yksityinen sijoittaja -arviointiperusteen soveltamisesta, koska tällainen sijoittaja saattoi kohtuudella katsoen tehdä sijoituksia ilman liiketoimintasuunnitelmaa – ei sen vuoksi, että se tavoittelisi voittoa pitkällä aikavälillä vaan mahdollistaakseen yrityksen myynnin.
- 19 Neljänneksi Larko katsoo, että unionin yleinen tuomioistuin käänsi todistustaakan tarkistaessaan, ettei komission arviointi ollut ilmeisen virheellinen, koska sen mukaan on komission tehtävä osoittaa, että oli ilmeistä, etteivät yksityinen sijoittaja -arviointiperusteen soveltamisedellytykset täytyneet. Oikeuskäytännön mukaan tätä vaatimusta sovelletaan nimittäin kaikkiin yksityinen toimija -periaatteen ilmentymiin, eikä se mitenkään rajoitu yksityinen velkoja -arviointiperusteen määrälliseen näkökohtaan.
- 20 Joka tapauksessa unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt paitsi tutkia esitettyjen todisteiden aineellinen paikkansapitävyys, luotettavuus ja johdonmukaisuus, myös tarkistaa, sisälsivätkö nämä todisteet kaikki ne merkitykselliset seikat, jotka monitahoisen taloudellisen tilanteen arvioinnissa on otettava huomioon, ja olivatko ne omiaan tukemaan niistä tehtyjä päätelmiä. Jättäessään ottamatta huomioon pääomankorotuksen taloudellisen merkityksen, unionin yleinen tuomioistuin kieltäytyi Larkon mukaan ottamasta huomioon seikkoja, jotka olivat olennaisia yksityinen sijoittaja -arviointiperusteen soveltamisedellytysten arvioinnissa, ja se teki näin ollen oikeudellisen virheen.

- 21 Viidenneksi Larko katsoo, että valituksenalaisen tuomion 120 kohtaan sisältyvät toteamukset, joiden mukaan ETE osallistui pääomankorotukseen valtion osuutta pienemmällä osuudella ja kirjasi osakekantaa koskevan omistusosuutensa kirjanpidollisen arvon nollassi, eivät millään tavoin tee tyhjäksi sitä, että yksityinen sijoittaja oli päättänyt sijoittaa samanaikaisesti valtion kanssa merkittävän summan säilyttääkseen huomattavan vähemmistöosuuden Larkossa tämän yksityistämistä varten. Näissä olosuhteissa ei siis voida pitää ilmeisenä, ettei Larko olisi saanut vastaavaa sijoitusta yksityiseltä sijoittajalta.
- 22 Kuudenneksi Larko väittää, ettei unionin yleinen tuomioistuin vastannut sen toissijaisesti esittämään väitteeseen, jonka mukaan valtion osallistumisesta osakepääoman korottamiseen ei seurannut, että Larkolle olisi myönnetty etua ainakaan siihen määrään asti, joka on tarpeen, jotta valtio voisi säilyttää saman omistusosuuden kyseisessä yrityksessä.
- 23 Komissio kiistää Larkon väitteet.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 24 Ensimmäisellä väitteellään Larko riitauttaa aineellisesti ja vetoamatta selvitysaineiston vääristyneellä tavalla huomioon ottamiseen unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 117 ja 118 kohdassa yksinomaisen toimivaltansa mukaisesti tekemän tosiseikkoja koskevan arvioinnin, jonka mukaan Larko ei ole osoittanut, että Kreikan valtio hankki enemmistöosuuden Larkon osakekannasta kyseisen yhtiön myyntiä varten, eikä se ole myöskään osoittanut, että tämä hankinta olisi edistänyt mainittua myyntiä.
- 25 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on kuitenkin niin, että unionin yleisen tuomioistuimen harjoittama tosiseikkojen arviointi ei sitä tilannetta lukuun ottamatta, että kyseiselle tuomioistuimelle esitetty selvitys otetaan huomioon vääristyneellä tavalla, ole oikeuskysymys, joka sellaisenaan kuuluu unionin tuomioistuimen harjoittaman valvonnan piiriin (tuomio 30.9.2003, Freistaat Sachsen ym. v. komissio, C-57/00 P ja C-61/00 P, EU:C:2003:510, 102 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 26 Tästä seuraa, että ensimmäinen väite on jätettävä tutkimatta.
- 27 Toiseksi Larko väittää, että Kreikan valtion tavoite helpottaa sen yksityistämistä on pääteltävä Kreikan viranomaisten toimenpiteen 3 jälkeen toteuttamista toimenpiteistä erityisesti niiden ajallisen läheisyyden vuoksi ja että liiketoimintasuunnitelman ja kaikkien sellaisten seikkojen puuttuminen, jotka osoittavat, että Kreikan valtio oli arvioinut Larkon pitkän aikavälin kannattavuutta, ei riitä perusteeksi arvioinnille, jonka unionin yleinen tuomioistuin teki yksityinen sijoittaja -arviointiperusteen soveltamisesta.
- 28 Tältä osin on muistutettava, että ratkaistaessa kysymystä siitä, olisiko yksityinen toimija toteuttanut saman toimenpiteen tavanomaisissa markkinaolosuhteissa, on otettava huomioon tällainen toimija, jonka tilanne vastaa mahdollisimman tarkasti valtion tilannetta (ks. vastaavasti tuomio 6.3.2018, komissio v. FIH Holding ja FIH Erhvervsbank, C-579/16 P, EU:C:2018:159, 55 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 29 Komission on tässä yhteydessä tehtävä kokonaisarviointi, jossa se ottaa huomioon kaikki tilanteessa merkitykselliset seikat, joiden perusteella se voi määrittää, olisiko ilmeistä, ettei tuen saanut yritys olisi saanut vastaavia helpotuksia tällaiselta yksityiseltä toimijalta (ks. vastaavasti tuomio 24.1.2013, Frucona Košice v. komissio, C-73/11 P, EU:C:2013:32, 73 kohta).

- 30 Tässä yhteydessä merkityksellisenä on pidettävä kaikkea sellaista tietoa, joka voi huomattavalla tavalla vaikuttaa tavanomaisen varovaisen ja huolellisen yksityisen toimijan, jonka tilanne on mahdollisimman lähellä valtion tilannetta, päätösprosessiin (ks. vastaavasti tuomio 24.1.2013, Frucona Košice v. komissio, C-73/11 P, EU:C:2013:32, 78 kohta ja tuomio 21.3.2013, komissio v. Buczek Automotive, C-405/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:186, 54 kohta).
- 31 Tästä seuraa, että yksityinen toimija -arviointiperusteiden soveltamiseksi merkityksellisiä ovat ainoastaan kyseessä olevan toimenpiteen toteuttamispäätöksen tekemishetkellä käytettävissä olleet seikat ja vallinneet kehitysnäkymät (ks. vastaavasti tuomio 5.6.2012, komissio v. EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 105 kohta).
- 32 Kyseisen toimenpiteen toteuttamisajankohdan jälkeisiä seikkoja ei voida ottaa huomioon sovellettaessa yksityinen toimija -periaatetta (ks. vastaavasti tuomio 30.11.2016, komissio v. Ranska ja Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 139 kohta).
- 33 Unionin tuomioistuin on tosin todennut, että koska valtion toimenpiteet ovat muodoltaan erilaisia ja niitä on analysoitava niiden vaikutusten perusteella, ei voida sulkea pois sitä, että useampia valtion peräkkäisiä toimenpiteitä on pidettävä SEUT 107 artiklan 1 kohtaa sovellettaessa yhtenä ainoana toimenpiteenä. Näin voi olla erityisesti silloin, kun peräkkäisillä toimenpiteillä on muun muassa niiden aikajärjestyksen, niiden tavoitteen ja yrityksellä toimenpiteiden toteuttamishetkellä olevan tilanteen suhteen niin läheiset yhteydet keskenään, että on mahdotonta erotella niitä toisistaan (tuomio 19.3.2013, Bouygues ja Bouygues Télécom v. komissio ym. ja komissio v. Ranska ym., C-399/10 P ja C-401/10 P, EU:C:2013:175, 103 ja 104 kohta).
- 34 Koska unionin yleinen tuomioistuin on kuitenkin nimenomaisesti todennut käsiteltävässä tapauksessa, ettei ole osoitettu, että Kreikan valtio tavoitteli toimenpiteen 3 toteuttamisella Larkon myyntiä, Kreikan viranomaisten myöhempien toimenpiteiden väitetty ajallinen läheisyys ei ole yksin riittävä osoitus siitä, että unionin yleinen tuomioistuin olisi tehnyt oikeudellisen virheen.
- 35 Siltä osin kuin Larko riitauttaa kolmannella väitteellään unionin yleisen tuomioistuimen yksityinen sijoittaja -arviointiperusteiden soveltamisesta tekemän arvioinnin ja väittää, että tällainen sijoittaja voisi järkevästi sijoittaa ilman liiketoimintasuunnitelmaa mahdollistaakseen kyseisen yrityksen myynnin eikä tavoitellakseen voittoa pitkällä aikavälillä, riittää, kun todetaan, että Larko vaatii täten unionin tuomioistuinta arvioimaan tosiseikkoja uudelleen, mikä ei – kun otetaan huomioon tämän tuomion 25 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö – kuulu sen toimivaltaan.
- 36 Kolmas väite on näin ollen jätettävä tutkimatta.
- 37 Neljännellä väitteellään Larko arvostelee unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se ylitti sen tuomioistuinvalvonnan rajat, joka sille kuuluu suhteessa komission arviointeihin, jotka koskevat yksityinen sijoittaja -arviointiperusteiden soveltamista.
- 38 Kuten Larko perustellusti väittää ja kuten tämän tuomion 29 kohdassa on todettu, komission on yksityinen toimija -periaatetta soveltaessaan tosin tehtävä kokonaisarviointi, jossa se ottaa huomioon kaikki yksittäistapauksen merkitykselliset seikat, joiden perusteella se voi määrittää, olisiko ilmeistä, että edunsaajaryitys ei olisi saanut vastaavia helpotuksia tällaiselta toimijalta.
- 39 Oikeuskäytännössä on kuitenkin myös katsottu vakiintuneesti, että tällainen tutkinta edellyttää monitahoisen taloudellisen arvioinnin tekemistä ja että kun unionin tuomioistuimet valvovat komission tekemiä monitahoisia taloudellisia arviointeja valtioneuvosten alalla, niiden tehtävänä ei ole korvata omalla taloudellisilla seikoilla koskevalla arvioinnillaan komission arviointia (tuomio 20.9.2017, komissio v. Frucona Košice, C-300/16 P, EU:C:2017:706, 62 ja 63 kohta).

- 40 Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin ei tehnyt valituksenalaisessa tuomiossa oikeudellista virhettä, kun se rajoitti yksityinen sijoittaja -arviointiperusteen soveltamista koskeviin komission arviointeihin kohdistuvan valvontansa ilmeisen arviointivirheen tarkasteluun.
- 41 Siltä osin kuin Larko toteaa perustellusti, että unionin yleisen tuomioistuimen oli kuitenkin paitsi tutkittava esitettyjen todisteiden aineellinen paikkansapitävyys, luotettavuus ja johdonmukaisuus, myös tarkistettava, sisältävätkö nämä todisteet kaikki ne merkitykselliset seikat, jotka on otettava huomioon monitahoisen tilanteen arvioinnissa, ja voivatko kyseiset todisteet tukea niistä tehtyjä päätelmiä (tuomio 20.9.2017, komissio v. Frucona Košice, C-300/16 P, EU:C:2017:706, 64 kohta), tämä yritys tyytyvä väittämään, että unionin yleinen tuomioistuin ei ottanut huomioon toteutetun pääoman korotuksen taloudellista merkitystä, ja esitti täten väitteen, joka on jätettävä tutkimatta ja jossa se kyseenalaistaa unionin yleisen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvan tosiseikkojen arvioinnin.
- 42 Sama koskee Larkon viidettä väitettä, jolla kyseinen yritys riitauttaa unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 120 kohdassa esittämät tosiseikkoja koskevat arvioinnit siitä, mikä taloudellinen merkitys on ETE:n osallistumisella osakepääoman korottamiseen.
- 43 Lopuksi on todettava Larkon kuudennesta väitteestä, että riittää kun muistutetaan, että oikeuskäytännössä katsotaan vakiintuneesti, että perusteluvollisuus ei velvoita unionin yleistä tuomioistuinta esittämään selvitystä, jossa seurattaisiin tyhjentävästi ja kohta kohdalta kaikkia riidan osapuolten esittämiä päätelmiä, joten unionin yleisen tuomioistuimen perustelut voivat olla implisiittisiä, kunhan osapuolet saavat niiden avulla selville syyt, joiden vuoksi unionin yleinen tuomioistuin ei ole hyväksynyt osapuolten argumentteja, ja unionin tuomioistuimella on niiden avulla käytettävissään riittävät tiedot, jotta se kykenee harjoittamaan laillisuusvalvontaansa (tuomio 9.3.2017, Ellinikos Chrysos v. komissio, C-100/16 P, EU:C:2017:194, 32 kohta).
- 44 Kuten komissio perustellusti väittää, koska unionin tuomioistuin voi nimittäin valituksenalaisen tuomion 112–120 kohdan perusteella harjoittaa valvontaansa ja Larko voi niiden perusteella saada selville syyt, joiden vuoksi unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi implisiittisesti sen toissijaisesti esittämän väitteen, jonka mukaan valtion osallistuminen toimenpiteeseen 3 ei merkinnyt Larkolle etua siihen määrään asti, joka oli tarpeen, jotta valtio säilyttäisi saman omistusosuuden kyseisestä yrityksestä.
- 45 Edellä esitetyn perusteella ensimmäinen valitusperuste on osittain jätettävä tutkimatta ja osittain hylättävä perusteettomana.

Toinen valitusperuste, joka koskee taloudellisen edun käsitteen virheellistä tulkintaa ja valituksenalaisen tuomion puutteellisia perusteluita

- 46 Toisessa valitusperusteessa on kaksi osaa, joista ensimmäinen koskee toimenpidettä 2 ja toinen toimenpidettä 4.

Toisen valitusperusteen toinen osa, joka koskee toimenpidettä 2

– Asianosaisten perustelut

- 47 Larko väittää, että unionin yleinen tuomioistuin teki kaksi oikeudellista virhettä, kun se katsoi, että Larkolle koituu etua toimenpiteestä 2.
- 48 Yhtäältä unionin yleinen tuomioistuin luokitteli Larkon virheellisesti vaikeuksissa olevaksi yritykseksi, koska tosiseikat, joihin kyseinen arviointi perustuu, tapahtuivat kyseisen toimenpiteen toteuttamisen jälkeen. Ensinnäkin nimittäin mainitut taloudelliset tulokset ulottuivat Larkon mukaan vuoteen 2012

ja erityisesti vuoden 2009 negatiiviseen tulokseen. Lisäksi vuoden 2008 taloudellinen tulos oli myös tämän saman toimenpiteen toteuttamisen jälkeinen, eikä Kreikan valtio ollut siitä tietoinen toimenpiteen toteuttamisen yhteydessä, sillä tilikausi ei ollut vielä päättynyt. Lopuksi Larko katsoo, että vaikka oletettaisiin, että vuoden 2008 tiedot eivät olleet tulevia, ne olivat tässä vaiheessa lyhyen aikavälin tietoja.

- 49 Unionin yleinen tuomioistuin ei näin ollen ole ottanut Larkon mukaan huomioon kyseisen ajankohdan asiayhteyttä, kuten unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä edellytetään. Lisäksi pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivojen 9–11 kohdasta ilmenee, että yrityksen varallisuustilanteen arvioinnin on perustuttava riittävän pitkän aikavälin tietoihin eikä vain hetkelliseen kuvaan siitä.
- 50 Toisaalta unionin yleinen tuomioistuin tulkitsi Larkon mukaan virheellisesti riskin korvaamista koskevaa arviointiperustetta toimenpiteen 2 osalta. Larko katsoo tältä osin, että unionin yleinen tuomioistuin totesi itse valituksenalaisen tuomion 95 kohdassa, ettei komissio ole määrittänyt yhtäkään sen arviointiperusteen tekijää, joka ilmenee takauksia koskevan tiedonannon 3.2 kohdan d alakohdasta. Tällaisella tiedonannolla, jossa ei säädetä yhdestäkään poikkeuksesta tapauksissa, joissa on komission mukaan ”ilmeistä”, etteivät kyseisen säännöksen soveltamisedellytykset täyttyneet, kyseinen toimielin asetti itselleen rajoituksia ja sai aikaan perustellun luottamuksen siihen, että kohtelu on yhdenvertaista.
- 51 Näin ollen kun unionin yleinen tuomioistuin kuitenkin katsoi, ettei riidanalaisessa päätöksessä ole ilmeistä arviointivirhettä, Larkon vaikean taloudellisen tilanteen vuoksi ja sen vuoksi, ettei hallinnollisen menettelyn aikana esitetty seikkoja, jotka osoittaisivat, että toimenpiteessä 2 määrätty takauspremio oli asianmukainen, se korvasi takauksia koskevan tiedonannon 3.2 kohdan d alakohdassa vahvistetun arviointiperusteiden järjestelmän toisella ja siirsi samanaikaisesti Larkolle ja Kreikan valtiolle todistustaakan siitä, että kyseisen takauspremion määrä oli asianmukainen, vapauttaen täten komission velvollisuudesta esittää tästä määrästä näyttöä.
- 52 Komissio katsoo, että unionin yleinen tuomioistuin totesi 22.12.2008 mennessä ilmenneiden tosiseikkojen perusteella, että Larko oli vaikeuksissa oleva yritys, koska sen oma pääoma oli vuonna 2008 negatiivinen, sen liikevaihto pieneni lähes puolella edelliseen vuoteen verrattuna ja sen tappiot olivat huomattavia. Tätä toteamusta ei voida kyseenalaistaa sillä, että nämä tiedot virallistettiin myöhemmin Larkon tilinpäätösten kautta. Lisäksi unionin yleisen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tietyn ajanjakson kuluessa tapahtuneet seikat voidaan yleensä todistaa myös myöhemmin laadituilla asiakirjoilla, jotka perustuvat näihin aikaisempiin seikkoihin. Yksityinen sijoittaja, joka olisi 22.12.2008 ollut Kreikan valtion asemassa, olisi joka tapauksessa huolehtinut siitä, että se ottaa selvää Larkon senhetkisestä taloudellisesta tilanteesta, ennen kuin se myöntää tälle toimenpiteestä 2 johtuvan kaltaisen takauksen.

– *Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta*

- 53 Kuten Larko perustellusti katsoo perusteluissaan, jotka esitetään tiivistetysti tämän tuomion 48 ja 49 kohdassa, unionin yleinen tuomioistuin tukeutui arviossaan ensin, valituksenalaisen tuomion 78–82 kohdassa, toimenpiteen 2 toteuttamisen jälkeisiin seikkoihin eli Larkon vuoden 2008 taloudellisiin tuloksiin, näyttääkseen toteen kyseisen toimenpiteen toteuttamista edeltäneitä tosiseikkoja eli sen, että Larko oli pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivojen 9–11 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys silloin, kun toimenpide 2 toteutettiin sen suhteen.
- 54 Tämän jälkeen unionin yleinen tuomioistuin tutki kyseisen tuomion 83 ja 84 kohdassa, olivatko Kreikan viranomaiset toimenpiteen 2 toteuttamishetkellä tietoisia näistä vaikeuksista, ja se katsoi saman tuomion 85 kohdassa, ettei mikään seikka osoittanut ”pitävästi”, että mainitut viranomaiset olivat kyseisenä ajankohtana tietoisia niistä.

- 55 Kolmanneksi unionin yleinen tuomioistuin sovelsi valituksenalaisen tuomion 85 kohdasta lähtien olettamaa, jonka mukaan Kreikan valtion olisi pitänyt tietää Larkon vaikeasta tilanteesta, kun se toteutti toimenpiteen 2.
- 56 Se viittasi tässä yhteydessä ensinnäkin valituksenalaisen tuomion 86 kohdassa 5.6.2012 annetun tuomion komissio v. EDF (C-124/10 P, EU:C:2012:318) 82–84 kohtaan, joista ilmenee muun muassa, että jos jäsenvaltio vetoaa hallinnollisen menettelyn kuluessa yksityinen sijoittaja -arviointiperusteeseen, sen on epäselvässä tapauksessa osoitettava kiistattomasti sekä objektiivisten ja varmennettavissa olevien seikkojen perusteella, että toteutettu toimenpide kuuluu sen osakkeenomistajan aseman piiriin.
- 57 Tämän jälkeen unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 87 kohdassa, että kuten komissio oli muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta 6.3.2013 tehdyssä päätöksessä todennut, Larkon vuoden 2008 tilinpäätöksistä ja kyseisen yrityksen kirjelmistä ilmeni, että Larko oli ollut vaikeuksissa oleva yritys vuodesta 2008 alkaen.
- 58 Lopuksi unionin yleinen tuomioistuin totesi saman tuomion 88 kohdassa muun muassa, että Kreikan viranomaiset eivät hallinnollisen menettelyn aikana olleet osoittaneet, että ne olivat ottaneet selvää Larkon talous- ja rahoitustilanteesta toimenpiteen 2 toteuttamisajankohtana tai etteivät ne voineet olla tietoisia tästä tilanteesta.
- 59 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi tällä perusteella valituksenalaisen tuomion 89 ja 90 kohdassa, että asiantunteva osakkeenomistaja olisi vähintäänkin ottanut selvää yrityksen senhetkisestä talous- ja rahoitustilanteesta ennen kuin olisi myöntänyt tälle toimenpiteen 2 kaltaisen takauksen ja ettei komissio ollut tehnyt ilmeistä arviointivirhettä, kun se luokitteli Larkon vaikeuksissa olevaksi yritykseksi kyseisen toimenpiteen toteuttamisajankohtana.
- 60 Näin ollen kun unionin yleinen tuomioistuin katsoi, ettei ollut toimenpiteen 2 toteuttamista edeltäneeseen tai senaikaiseen tilanteeseen viittaavia seikkoja, jotka olisivat osoittaneet Kreikan viranomaisten olleen tietoisia Larkon vaikeuksista kyseisen toimenpiteen toteuttamisajankohtana, se oletti, että Kreikan viranomaisten kaltaisessa tilanteessa olleen yksityisen toimijan olisi pitänyt olla kyseisenä ajankohtana tietoinen näistä vaikeuksista.
- 61 Näin päätellessään unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisia virheitä, kuten Larko perustellusti väittää.
- 62 Siltä osin kuin Larko arvostelee unionin yleistä tuomioistuinta siitä, ettei se ottanut huomioon toimenpiteen 2 toteuttamisen ajankohdan asiayhteyttä, ja siitä, että se sovelsi olettamaa, jonka mukaan Kreikan valtion olisi pitänyt olla tietoinen kyseisen yrityksen vaikeasta tilanteesta kyseistä toimenpidettä toteuttaessaan, on muistutettava heti aluksi, että yksityinen toimija -periaatteen sovellettavuuden arviointi on eroteltava kyseisen periaatteen soveltamisen arvioinnista (ks. vastaavasti tuomio 24.10.2013, Land Burgenland ym. v. komissio, C-214/12 P, C-215/12 P ja C-223/12 P, EU:C:2013:682, 51 kohta ja tuomio 6.3.2018, komissio v. FIH Holding ja FIH Erhvervsbank, C-579/16 P, EU:C:2018:159, 65 ja 72 kohta).
- 63 Kun kyseisen periaatteen sovellettavuudesta on epäilyjä muun muassa sen vuoksi, että asianomainen jäsenvaltio käyttää julkiseen valtaan liittyviä oikeuksiaan toteuttaessaan kyseessä olevaa toimenpidettä, jäsenvaltion on osoitettava kiistattomasti sekä objektiivisten ja varmennettavissa olevien seikkojen perusteella, että toteutettu toimenpide kuuluu sen yksityisen toimijan aseman piiriin (tuomio 5.6.2012, komissio v. EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 82 kohta ja tuomio 24.10.2013, Land Burgenland ym. v. komissio, C-214/12 P, C-215/12 P ja C-223/12 P, EU:C:2013:682, 57 kohta).

- 64 Sitä vastoin kun yksityinen toimija -periaatetta voidaan soveltaa, se kuuluu niihin seikkoihin, jotka komission on otettava huomioon vahvistaessaan valtiontuen olemassaolon, eikä se siten ole poikkeus, jota sovelletaan vain jäsenvaltion pyynnöstä, kun on todettu, että SEUT 107 artiklan 1 kohdassa esitetyn valtiontuen käsitteen tunnusmerkistö täyttyy (ks. vastaavasti tuomio 6.3.2018, komissio v. FIH Holding ja FIH Erhvervsbank, C-579/16 P, EU:C:2018:159, 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 65 Todistustaakka siitä, täytyvätkö yksityinen toimija -periaatteen soveltamisedellytykset vai eivät, kuuluu siis komissiolle (ks. vastaavasti tuomio 21.3.2013, komissio v. Buczek Automotive, C-405/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:186, 34 kohta).
- 66 Tältä osin tämän tuomion 29 ja 31 kohdassa on jo muistutettu, että komission on siis suoritettava kokonaisarviointi, jossa se ottaa huomioon kaikki yksittäistapauksen merkitykselliset seikat, joiden perusteella se voi määrittää, olisiko ilmeistä, ettei edunsaajayritys olisi saanut vastaavia helpotuksia tällaiselta yksityiseltä toimijalta, ja että tässä yhteydessä merkityksellisiä ovat ainoastaan sillä hetkellä käytettävissä olleet seikat ja vallinneet kehitysnäkymät, jolloin päätös kyseessä olevan toimenpiteen toteuttamisesta tehtiin.
- 67 Valtiontukia koskevien EUT-sopimuksen perustavanlaatuisten sääntöjen asianmukaiseksi soveltamiseksi komission on toteutettava moitittujen toimenpiteiden tutkintamenettely huolellisesti ja puolueettomasti, jotta sillä on lopullista päätöstä tehdessään käytettävissään mahdollisimman kattavat ja luotettavat tiedot (tuomio 2.9.2010, komissio v. Scott, C-290/07 P, EU:C:2010:480, 90 kohta).
- 68 Kun siis käy ilmi, että yksityinen velkoja -arviointiperuste voisi olla sovellettavissa, komission tehtävänä on pyytää kyseistä jäsenvaltiota toimittamaan sille kaikki merkitykselliset tiedot, joiden avulla se voi varmistaa, täytyvätkö kyseisen perusteen soveltamisedellytykset (tuomio 20.9.2017, komissio v. Frucona Košice, C-300/16 P, EU:C:2017:706, 24 kohta).
- 69 Myös silloin, kun kyseisellä toimielimellä on vastassaan jäsenvaltio, joka ei täytä yhteistyövelvollisuuttaan eikä ole toimittanut sille tietoja, jotka kyseinen toimielin oli velvoittanut sen toimittamaan, kyseisen toimielimen on perustettava päätöksensä tietystä määrin luotettaviin ja johdonmukaisiin seikkoihin, jotka muodostavat riittävän perustan sille johtopäätökselle, että yritys on saanut valtiontukea merkitsevän edun, ja jotka näin ollen voivat tukea niitä johtopäätöksiä, joihin se päättyy (tuomio 17.9.2009, komissio v. MTU Friedrichshafen, C-520/07 P, EU:C:2009:557, 54–56 kohta).
- 70 Koska kyseessä olevan tuen takaisin perimisellä tuensaajalta pyritään poistamaan kilpailun vääristymä, joka on aiheutunut tietystä kilpailuedusta, ja palauttamaan siten kyseisen tuen maksamista edeltänyt tilanne, komissio ei voi olettaa, että yritys on saanut valtiontukea merkitsevän edun, ainoastaan sellaisen kielteisen oletaman perusteella, joka perustuu siihen, että ei ole tietoja, joiden perusteella voitaisiin tehdä päinvastainen päätelmä, kun muita tällaisen edun olemassaolon positiivisesti osoittavia seikkoja ei ole (tuomio 17.9.2009, komissio v. MTU Friedrichshafen, C-520/07 P, EU:C:2009:557, 57 ja 58 kohta).
- 71 Kun unionin yleinen tuomioistuin oletti – vaikka se oli katsonut lähinnä, ettei toimenpiteen 2 toteuttamista edeltäneeseen tai senaikaiseen tilanteeseen viittaavia sellaisia seikkoja ollut, jotka olisivat osoittaneet Kreikan viranomaisten tienneen Larkon vaikeuksista kyseisen toimenpiteen toteuttamisen ajankohtana –, että Kreikan viranomaisten tilanteessa olevan yksityisen toimijan olisi pitänyt kyseisenä ajankohtana olla tietoinen näistä vaikeuksista, se ei ottanut huomioon edellisessä kohdassa mainittua oikeuskäytäntöä eikä asiayhteyttä, jossa kyseinen toimenpide toteutettiin.
- 72 Näin ollen toisen valitusperusteen ensimmäinen osa on hyväksyttävä ilman, että on tarpeen tutkia tämän tuomion 50 ja 51 kohdassa tiivistetysti esitettyjä Larkon väitteitä.

Toisen valitusperusteen toinen osa, joka koskee toimenpidettä 4

– Asianosaisten perustelut

- 73 Larko väittää, että valituksenalaisen tuomion perusteluissa on neljä puutetta, jotka liittyvät toimenpiteeseen 4. Sen mukaan unionin yleinen tuomioistuin jätti valituksenalaisen tuomion 127 kohdassa vastaamatta väitteeseen, jonka mukaan on yleinen käytäntö, että yksi pääasiallisista osakkeenomistajista myöntää takauksen, jotta täytetään tuomioistuimen välitoimia koskevassa päätöksessä asettama edellytys; valituksenalaisen tuomion 128 kohdassa se jätti vastaamatta väitteeseen, jonka mukaan jos toimenpidettä 4 ei olisi toteutettu, Larkolle olisi aiheutunut korjaamatonta vahinkoa sen vuoksi, että sen omaisuutta olisi takavarikoitu, mikä olisi vaarantanut sen yksityistämisen; valituksenalaisen tuomion 130 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin jätti vastaamatta väitteeseen, jonka mukaan toimenpiteessä 4 tarkoitetut prosenttiosuus, kesto ja preemio olivat markkinoilla vallitsevien edellytysten mukaisia, ja saman tuomion 131 kohdassa se jätti vastaamatta väitteeseen, jonka mukaan tämä toimenpide oli yksityinen sijoittaja -arviointiperusteen mukainen ETE:n erityisaseman vuoksi.
- 74 Komissio kiistää Larkon väitteet.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 75 Kun otetaan huomioon tämän tuomion 43 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö, on todettava, että valituksenalaisen tuomion 125–132 kohdan avulla Larko saa selville syyt, joiden vuoksi tämän tuomion 73 kohdassa tiivistetyt väitteet on nimenomaisesti ja implisiittisesti hylätty, ja unionin tuomioistuimella on niiden avulla käytettävissään riittävät tiedot, jotta se kykenee harjoittamaan laillisuusvalvontaansa tältä osin.
- 76 Siltä osin kuin Larko pyrkii väitteillään myös riitauttamaan unionin yleisen tuomioistuimen arvioinnin, jonka mukaan 2 prosentin takauspreemio ei kuvastanut Larkon maksukyvyttömyysriskiä, tämä yritys on esittänyt väitteen, joka on jätettävä tutkimatta ja jossa se kyseenalaistaa unionin yleisen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaansa kuuluvan tosiseikkojen arvioinnin.
- 77 Toisin kuin Larko väittää, valituksenalaisen tuomion perustelut eivät siis ole puutteelliset eikä siinä ole kyseisen yrityksen väittämää oikeudellista virhettä.
- 78 Tämän johdosta toisen valitusperusteen toinen osa on hylättävä perusteettomana.

Kolmas valitusperuste, joka koskee toimenpiteen 6 sisämarkkinoille soveltuvuuden arvioinnissa tapahtuneita oikeudellisia virheitä ja valituksenalaisen tuomion puutteellisia perusteluita

- 79 Kolmannessa valitusperusteessa on kaksi osaa, joista ensimmäinen koskee vuoden 2011 tilapäisten valtiontukipuitteiden rikkomista ja valituksenalaisen tuomion puutteellisia perusteluita ja toinen pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivojen rikkomista sekä mainitun tuomion puutteellisia perusteluita.

Kolmannen valitusperusteen ensimmäinen osa, joka koskee vuoden 2011 tilapäisten valtiontukipuitteiden rikkomista ja valituksenalaisen tuomion puutteellisia perusteluita

– Asianosaisten perustelut

- 80 Larko toteaa, että unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 170 ja 171 kohdassa, että toimenpide 6 ei ollut vuoden 2011 tilapäisten valtiontukipuitteiden mukainen, koska kyseisessä toimenpiteessä säädetty takauspremio oli riittämätön, että takauksella katettujen lainojen määrä ylitti Larkon palkkakustannukset vuonna 2010, että tämä takaus kattoi nämä lainat sataprosenttisesti, että vuoden 2011 tilapäisissä valtiontukipuitteissa säädetyn takauksen myöntämisaikana vaikeuksissa olleet yritykset eivät kuuluneet näiden puitteiden soveltamisalaan ja että Kreikan viranomaiset eivät olleet osoittaneet, että toimenpide 6 oli tarpeellinen, asianmukainen ja oikeasuhteinen asianomaisen jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseksi.
- 81 Koska riidanalaisessa päätöksessä ei kuitenkaan mainita vuoden 2011 tilapäisten valtiontukipuitteiden liitteessä tarkoitettuja maksuja ja koska unionin yleinen tuomioistuin ei selittänyt, miten komissio kuitenkin täytti velvollisuutensa arvioida tällainen maksu, unionin yleinen tuomioistuin on Larkon mukaan perustellut valituksenalaista tuomiota puutteellisesti. Lisäksi koska vuonna 2011 taattujen lainojen kokonaismäärä ei ylittänyt Larkon palkkakustannuksia vuodelta 2010, unionin yleinen tuomioistuin laiminlöi velvollisuuttaan kohdistaa riidanalaiseen päätökseen tehokasta valvontaa. Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin rikkoi vuoden 2011 tilapäisten valtiontukipuitteiden 2.3 kohdan toisen alakohdan i alakohtaa, kun se katsoi, että määrittäessä sitä, onko yritys vaikeuksissa, ratkaiseva päivämäärä on tuen myöntämispäivä, ei 1.7.2008.
- 82 Lopuksi Larko katsoo, että unionin yleinen tuomioistuin perusteli valituksenalaista tuomiota puutteellisesti, kun se tyytyi toteamaan, että Kreikan viranomaiset eivät olleet esittäneet merkityksellisiä todisteita siitä, oliko toimenpide 6 tarpeen asianomaisen jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseksi.
- 83 Komissio kiistää Larkon väitteet.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 84 Kuten komissio perustellusti toteaa, vuoden 2011 tilapäisten valtiontukipuitteiden 2.3 kohdassa mainitut edellytykset ovat kumulatiivisia, eikä Larko ole kiistänyt, että toimenpide 6 kattoi kyseessä olevat lainat kokonaan. Näin ollen, koska Larko ei riitautu unionin yleisen tuomioistuimen arviointia, jonka mukaan kyseisen säännöksen toisen alakohdan f alakohdassa säädetty edellytys ei täyty, sen asiakysymyksestä esittämät väitteet ovat tehottomia.
- 85 Valituksenalaisen tuomion perustelujen väitetystä puutteellisuudesta on todettava, että kun otetaan huomioon tämän tuomion 43 kohdassa muistutettu oikeuskäytäntö, Larko saa valituksenalaisen tuomion 168–171 kohdan perusteella selville syyt, joiden vuoksi tämän tuomion 81 ja 82 kohdassa tiivistetyt esitetyt väitteet hylättiin nimenomaisesti ja implisiittisesti, ja unionin tuomioistuimella on niiden perusteella käytettävissään riittävät tiedot, jotta se kykenee harjoittamaan laillisuusvalvontaansa tältä osin.
- 86 Tästä seuraa, että kolmannen valitusperusteen ensimmäinen osa on hylättävä perusteettomana.

Kolmannen valitusperusteen toinen osa, joka koskee pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivojen rikkomista ja valituksenalaisen tuomion perustelujen puutteellisuutta

– Asianosaisten perustelut

- 87 Larko väittää, että kun unionin yleinen tuomioistuin ei ottanut huomioon sen perusteluita, joiden mukaan toimenpiteestä 6 oli ilmoitettu komissiolle, joka työskenteli Kreikan viranomaisten kanssa kyseisen yhtiön rakenneuudistussuunnitelman laatimisessa, se tulkitsi virheellisesti pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivoja, jätti ottamatta huomioon komissiolle vilpittömän yhteistyön periaatteen nojalla kuuluvia velvoitteita ja jätti valituksenalaisen tuomion kokonaan ilman perusteluita.
- 88 Komissio kiistää Larkon väitteet.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 89 Kuten komissio perustellusti väittää, Larko kiistää unionin yleisen tuomioistuimen yksinomaisen toimivaltansa nojalla toteamat tosiseikat, joiden mukaan hallinnollisen menettelyn aikana Kreikan viranomaiset eivät vedonneet pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivoihin, ilmoittaneet rakenneuudistus- tai selvitystilasuunnitelmaa kuuden kuukauden kuluessa eivätkä esittäneet näyttöä siitä, että toimenpide 6 rajoittui välttämättömään.
- 90 Väitteestä, jonka mukaan valituksenalaista tuomiota ei perusteltu, on todettava, että tämän tuomion 43 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö huomioon ottaen Larko saa valituksenalaisen tuomion 172–174 kohdan perusteella selville syyt, joiden vuoksi tämän tuomion 87 kohdassa tiivistetyt väitteet on nimenomaisesti ja implisiittisesti hylätty, ja unionin tuomioistuimella on niiden perusteella käytettävissään riittävät tiedot, jotta se kykenee harjoittamaan laillisuusvalvontaansa tältä osin.
- 91 Tästä seuraa, että kolmannen valitusperusteen toinen osa ja näin ollen kolmas valitusperuste kokonaisuudessaan on osittain jätettävä tutkimatta ja osittain hylättävä perusteettomana.

Neljäs valitusperuste, joka koskee toimenpiteiden 2, 4 ja 6 osalta takaisin perittävän tuen määrän määrittämisen arvioinnissa tapahtuneita oikeudellisia virheitä ja valituksenalaisen tuomion puutteellisia perusteluita

Asianosaisten perustelut

- 92 Larko väittää, että kun unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 180–194 kohdassa, että toimenpiteiden 2, 4 ja 6 perusteella takaisin perittävien tukien määrän määrittäminen riidanalaisessa päätöksessä oli asetuksen N:o 659/1999 14 artiklan 1 kohdan ja takauksia koskevan tiedonannon 4.1 kohdan kolmannen alakohdan a alakohdan mukainen, se teki oikeudellisia virheitä ja perusteli mainitun tuomion puutteellisesti.
- 93 Ensinnäkin unionin yleinen tuomioistuin esitti Larkon mukaan valituksenalaisen tuomion 193 kohdassa perustelut itse korvaten siten riidanalaisen päätöksen puuttuvat perustelut omilla perusteluillaan ja asettaen Larkolle todistustaakan takauksia koskevan tiedonannon 4.1 kohdan kolmannen alakohdan a alakohdassa tarkoitetuista poikkeuksellisista olosuhteista.
- 94 Toiseksi Larko katsoo, että vaikka riidanalaisen päätöksen tekohetkellä oli selvää, ettei minkään kyseessä olevan takauksen perusteella ollut vaadittu suoritusta, unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi komission lähestymistavan, jossa tämä vain totesi Kreikan viranomaisten puoleen kääntymättä, ettei

sillä ollut hallussaan tietoja, jotka osoittaisivat, että takaussuorituksia oli vaadittu. Unionin yleinen tuomioistuin ei näin ollen ottanut huomioon komissiolle kuuluvia huolellista ja puolueetonta tutkintaa koskevia velvollisuuksia.

- 95 Ensinnäkin nimittäin vuoden 2008 lainasopimuksesta, joka komissiolla oli hallussaan, ilmenee Larkon mukaan, että siinä sovittujen lainojen takaisinmaksun oli määrä päättyä 31.3.2012 eli paljon ennen kuin riidanalainen päätös annettiin 27.3.2014. Komissiolla oli siis käytettävissään kaikki tiedot, joiden perusteella se saattoi päätellä, että nämä lainat oli jo maksettava takaisin. Vuonna 2010 myönnetyn lainan takaisinmaksun oli määrä päättyä 45 päivää riidanalaisen päätöksen tekemisen jälkeen. Lopuksi komissio olisi voinut todeta kyseisenä päivänä, että toimenpiteen 6 kohteena oleva laina oli jo osittain maksettu takaisin.
- 96 Kolmanneksi Larkon mukaan velvollisuus maksaa myönnetty laina takaisin kokonaisuudessaan niin luotonantajalle kuin takaajana olevalle valtiolle johtaisi siihen ristiriitaiseen tulokseen, että lainansa takaisin maksava yhtiö joutuisi vaikeampaan asemaan kuin yhtiö, jonka osalta suoritusta on vaadittu valtioneuvostolta. Koska unionin yleinen tuomioistuin ei vastannut valituksenalaisessa tuomiossa tältä osin esitettyihin väitteisiin, kyseisen tuomion perustelut ovat puutteelliset.
- 97 Neljänneksi Larko huomauttaa, että sen enempää oikeuskäytännössä kuin komission käytännössäkään ei riidanalaisen päätöksen antamishetkellä ollut ennakkotapausta taatun lainan kokonaisarvon takaisin perimisestä takauksen perusteella silloin, kun takauksesta ei ole vaadittu suoritusta. Asiat, joihin komissio viittaa, koskevat nimittäin muita tosiseikkoja, joissa oli vaadittu suoritusta takauksista. Sitä vastoin samankaltaisessa asiassa, jossa lainat oli myöhemmin maksettu takaisin, komissio otti tämän seikan huomioon eikä määrännyt lainojen määrää perittäviksi takaisin, vaan sovelsi korotettua viitekorkoa. Sen olisi siis pitänyt tehdä samansuuntainen päätös esillä olevassa asiassa.
- 98 Viidenneksi Larko väittää, että seuraukset, joita aiheutuu kyseessä olevien lainojen määrän takaisin perimistä koskevasta velvollisuudesta, ovat ristiriidassa sen vakiintuneen oikeuskäytännön kanssa, jonka mukaan tuen takaisinperintää koskevilla komission päätöksillä pyritään palauttamaan aikaisempi tilanne, eikä tuen takaisinperintä voi olla seuraamus, joka ylittää tosiasiallisesti saadun edun määrän.
- 99 Kuudenneksi Larko katsoo, että riidanalainen päätös on luonteeltaan lainvastainen seuraamus, mikä johtuu takauksia koskevan tiedonannon 4.1 kohdan kolmannen alakohdan a alakohdan, jossa tällainen menettely sallitaan vain, jos on olemassa poikkeuksellisia olosuhteita, virheellisestä soveltamisesta. Tällainen arviointi on kuitenkin perusteltava täsmällisesti, eikä se voi perustua riidanalaisen päätöksen 77 ja 104 perustelukappaleessa esitetyn kaltaisiin komission ”epäilyihin” Larkon kyvystä saada laina eikä sellaisten seikkojen puuttumiseen, jotka osoittaisivat, että takauksesta oli vaadittu suoritusta, kuten kyseisen päätöksen 78, 95 ja 105 perustelukappaleessa todetaan.
- 100 Kun unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että riidanalaisen päätöksen perustelut olivat tältä osin riittävät, se Larkon mukaan teki näin ollen ensinnäkin edellytettyä näyttökynnystä koskevan oikeudellisen virheen. Tämän jälkeen se teki Larkon mukaan tällaisen virheen arvioidessaan, että asiassa oli olemassa poikkeuksellisia olosuhteita. Lopuksi valittaja väittää, että valituksenalaisessa tuomiossa on ristiriitaisuuksia ja että sen perustelut ovat siten riittämättömät.
- 101 Komissio kiistää Larkon väitteet. Komissio katsoo erityisesti, että Larko ei riitauta unionin yleisen tuomioistuimen soveltamaa oikeudellista testiä vaan se riitauttaa niiden tosiseikkojen toteen näyttämisen, joihin unionin yleinen tuomioistuin sovelsi kyseistä testiä, siten, että sitä ei voida ottaa tutkittavaksi. Larkon mukaan unionin yleinen tuomioistuin nimittäin totesi poikkeuksellisten olosuhteiden olemassaolon, sillä toimenpiteitä 2, 4 ja 6 toteutettaessa Larko oli ”erittäin hankalassa tilanteessa”, mikä merkitsi sitä, että ”Larko ei olisi kyennyt maksamaan koko lainaa takaisin omista varoistaan”.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 102 Heti aluksi on muistutettava, että komission toimivaltuuksiensa puitteissa tekemän valtiontukipäätöksen tulkinta kuuluu oikeudellisen arvioinnin piiriin ja että valitusperusteet, jotka koskevat unionin yleisen tuomioistuimen tällaista tulkintaa, on näin ollen otettava tutkittavaksi muutoksenhakumenettelyssä (ks. vastaavasti tuomio 6.10.2015, komissio v. Andersen, C-303/13 P, EU:C:2015:647, 74 kohta).
- 103 Siltä osin kuin komission väitteiden, joilla pyritään kiistämään Larkon perustelujen tutkittavaksi ottaminen, oli tarkoitus koskea riidanalaisen päätöksen tulkintaa koskevia perusteluja, ne on aiheellista hylätä.
- 104 Ensimmäiseksi ja siltä osin kuin Larko arvostelee unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se ylitti valvontavaltansa rajat, on muistutettava, että harjoittaessaan SEUT 263 artiklassa tarkoitettua laillisuusvalvontaa unionin tuomioistuimella ja unionin yleisellä tuomioistuimella on toimivalta ratkaista kanne, jonka perusteena on toimivallan puuttuminen, olennaisen menettelymääräyksen rikkominen, EUT-sopimuksen tai sen soveltamista koskevan oikeussäännön rikkominen taikka harkintavallan väärinkäyttö. SEUT 264 artiklassa määrätään, että jos kanne on aiheellinen, riidanalainen toimi kumotaan. Unionin tuomioistuin ja unionin yleinen tuomioistuin eivät siis missään tapauksessa voi korvata riidanalaisen toimen toteuttajan perusteluja omillaan (tuomio 24.1.2013, Frucona Košice v. komissio, C-73/11 P, EU:C:2013:32, 89 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 28.2.2013, Portugali v. komissio, C-246/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:118, 85 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 105 Kuten tämän tuomion 102 kohdassa muistutetusta oikeuskäytännöstä kuitenkin ilmenee, riidanalaisen toimen tulkinta kuuluu tämän valvonnan piiriin.
- 106 Nyt käsiteltävässä asiassa valituksenalaisen tuomion 184–194 kohdasta ilmenee kuitenkin yksiselitteisesti, että unionin yleinen tuomioistuin tyytyi tekemään tällaisen tulkinnan eikä se ole millään tavoin korvannut perusteluja.
- 107 Tästä seuraa, että Larkon ensimmäinen väite on hylättävä perusteettomana.
- 108 Toiseksi on todettava, että toisin kuin Larko väittää, unionin yleinen tuomioistuin ei kääntänyt valituksenalaisen tuomion mainituissa kohdissa takaustiedonannon 4.1 kohdan kolmannen alakohdan a alakohdassa tarkoitettujen poikkeuksellisten olosuhteiden olemassaoloa koskevaa todistustaakkaa, vaan se tarkasti tämän tuomion 39 ja 41 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti, liittyikö komission arviointiin oikeudellisia virheitä tai ilmeisiä arviointivirheitä.
- 109 Kolmanneksi ja siltä osin kuin Larko arvostelee unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se tulkitsti virheellisesti kyseistä 4.1 kohdan kolmannen alakohdan a alakohtaa ja mainittua käsitettä, on todettava, että unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 189–191 kohdassa poikkeuksellisten olosuhteiden olemassaolon vain siinä tapauksessa, että on poissuljettua, että lainanottaja kykenee maksamaan kyseisellä takauksella katetun lainan takaisin omista varoistaan.
- 110 Toisin kuin Larko väittää, tällainen tilanne on nimittäin omiaan osoittamaan mainitussa säännöksessä tarkoitettujen poikkeuksellisten olosuhteiden olemassaolon, eikä sen osalta edellytetä sen olemassaolon lisäksi muuta näyttöä.
- 111 Tältä osin unionin yleinen tuomioistuin katsoi yhtäältä valituksenalaisen tuomion 186–188 kohdassa perustellusti, että riidanalaisen päätöksen 55–66, 77, 94 ja 104 perustelukappaleesta yhdessä ilmenee, että epäasianmukaista termiä ”epätodennäköinen” käyttäessään komissio ilmaisi todellisuudessa arvioinnin, jonka mukaan ilman toimenpiteitä 2 ja 6 Larko ei olisi voinut saada niitä vastaavaa rahoitusta.

- 112 Toisaalta unionin yleinen tuomioistuin perusteli valituksenalaisen tuomion 181, 182, 192 ja 193 kohdassa oikeudellisesti riittävällä tavalla – kun otetaan huomioon tämän tuomion 43 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö – sitä, mistä syystä Larkon väitteet takauksia koskevan tiedonannon 4.1 kohdan kolmannen alakohdan a alakohdassa tarkoitettujen poikkeuksellisten olosuhteiden puuttumisesta hylättiin, koska valituksenalaisen tuomion kyseisissä kohdissa esitettyjen näkemysten avulla Larko saa selville syyt, joiden vuoksi unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi kyseiset väitteet, ja unionin tuomioistuimella on niiden perusteella käytettävissään riittävät tiedot, jotta se kykenee harjoittamaan laillisuusvalvontaansa tältä osin.
- 113 Neljänneksi, siltä osin kuin on kyse tämän tuomion 94–96 kohdassa tiivistetystä esitetyistä väitteistä, joilla Larko kiistää unionin yleisen tuomioistuimen arvioinnin takaisin perittävän tuen määrän määrittämisestä, on riittävää todeta, että nämä väitteet perustuvat toimenpiteiden 4 ja 6 toteuttamisen jälkeisten tapahtumien huomioon ottamiselle, joten vaikka jos ne voitaisiin ottaa tutkittavaksi, ne olisi joka tapauksessa hylättävä tehottomina tämän tuomion 28–32 kohdassa mainitun oikeuskäytännön nojalla.
- 114 Viidenneksi, siltä osin kuin Larko vetoaa komission väitettyyn aiempaan päätöskäytäntöön, riittää kun todetaan, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan sitä, onko tietty toimenpide luonteeltaan valtioneuvosto, on arvioitava vain SEUT 107 artiklan 1 kohdan yhteydessä eikä komission väitetyn aikaisemman päätöskäytännön kannalta (tuomio 15.11.2011, komissio ja Espanja v. Government of Gibraltar ja Yhdistynyt kuningaskunta, C-106/09 P ja C-107/09 P, EU:C:2011:732, 136 kohta).
- 115 Kuudenneksi väitteestä, jonka mukaan ei ole olemassa oikeuskäytäntöä, jossa velvoitettaisiin perimään takaisin taatun lainan kokonaisarvo, komissio toteaa perustellusti, että unionin tuomioistuimessa on jo ollut tarkasteltavana tilanne, jossa valtio oli myöntänyt takauksia vaikeuksissa oleville yrityksille, ja se on todennut, että tällaisia takauksia on pidettävä taatun lainan määrän suuruusina tukina (tuomio 5.10.2000, Saksa v. komissio, C-288/96, EU:C:2000:537, 31 kohta ja tuomio 28.1.2003, Saksa v. komissio, C-334/99, EU:C:2003:55, 138 kohta).
- 116 Seitsemänneksi on todettava, että tästä seuraa, että tällaisessa tilanteessa takauksen kohteena olevaa lainaa vastaavan tuen takaisinperinnällä tuensaajayritykseltä pyritään nimenomaisesti palauttamaan aikaisempi tilanne eikä määräämään sille seuraamusta, toisin kuin Larko väittää. Erityisesti, kuten komissio perustellusti toteaa, lainan takaisinmaksu pankille ei merkitse tuen määrän palauttamista valtiolle.
- 117 Kahdeksanneksi, siltä osin kuin on kyse valituksenalaisen tuomion väitetyistä puutteellisista perusteluista, on riittävää todeta, että kun otetaan huomioon tämän tuomion 43 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö, valituksenalaisen tuomion 180–194 kohdan perusteella Larko saa selville syyt, joiden vuoksi sen väitteet on nimenomaisesti ja implisiittisesti hylätty, ja unionin tuomioistuimella on niiden perusteella käytettävissään riittävät tiedot, jotta se kykenee harjoittamaan laillisuusvalvontaansa tältä osin.
- 118 Tästä seuraa, että neljäs valitusperuste on hylättävä.
- 119 Kaiken edellä esitetyn perusteella on todettava, että valituksenalainen tuomio on kumottava yhtäältä siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi siinä ensimmäisen kanneperusteen ensimmäisen osan siltä osin kuin se koskee toimenpidettä 2 ja että toisaalta valitus on hylättävä muilta osin.

Oikeudenkäynti ensimmäisessä oikeusasteessa

- 120 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään, että jos unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisu kumotaan, unionin tuomioistuin voi itse ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen.
- 121 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimella ei ole tarvittavia tietoja lopullisen ratkaisun antamiseksi ensimmäisessä oikeusasteessa nostetun kanteen ensimmäisen kanneperusteen ensimmäisestä osasta siltä osin kuin se koskee toimenpidettä 2 ja SEUT 107 artiklan 1 kohdan rikkomista yksityinen toimija -periaatteen virheellisen soveltamisen vuoksi.
- 122 Kuten muun muassa tämän tuomion 53–71 kohdasta ilmenee, yhtäältä komissio perusteli riidanalaisessa päätöksessä toteamustaan, että Larko oli toimenpiteen 2 toteuttamishetkellä vaikeuksissa oleva yritys, Larkon taloudellisilla tuloksilla, joiden osalta on kiistatonta, etteivät ne olleet kyseisenä ajankohtana saatavilla. Toisaalta unionin yleinen tuomioistuin tyytyi toteamaan, ettei mikään seikka osoita ”pitävästi”, että Kreikan viranomaiset olivat kyseisenä ajankohtana tietoisia tällaisista vaikeuksista.
- 123 Kun otetaan huomioon tämän tuomion 69 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö, on todettava, että unionin yleisen tuomioistuimen on tarkastettava, sisältääkö hallinnollinen asiakirja-aineisto tietystä määrin luotettavia ja johdonmukaisia seikkoja, jotka muodostavat riittävän perustan yhtäältä sille johtopäätökselle, että Kreikan viranomaisilla oli tai niillä olisi pitänyt olla tietoa Larkon väitetyistä vaikeuksista toimenpiteen 2 toteuttamisen ajankohtana, ja toisaalta sille johtopäätökselle, ettei tämä seikka ollut hallinnollisen menettelyn aikana komission ja Kreikan viranomaisten välillä riidanalainen.
- 124 Lopuksi on syytä muistuttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on niin, että kun komission päätöksen antaminen on toteutettu asiayhteydessä, joka on tuttu niille, joita asia koskee, sen perustelut voivat olla suppeat (ks. vastaavasti tuomio 19.9.2000, Saksa v. komissio, C-156/98, EU:C:2000:467, 105 kohta ja tuomio 26.6.2012, Puola v. komissio, C-335/09 P, EU:C:2012:385, 152 kohta).
- 125 Näin ollen asia on palautettava unionin yleiseen tuomioistuimeen.

Oikeudenkäyntikulut

¹²⁶ Koska asia palautetaan unionin yleiseen tuomioistuimeen, oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Unionin yleisen tuomioistuimen 1.2.2018 antama tuomio Larko vastaan komissio (T-423/14, EU:T:2018:57) kumotaan siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi tässä tuomiossa ensimmäisen kanneperusteen ensimmäisen osan siltä osin kuin se koski Kreikan valtion vuonna 2008 Larko Geniki Metalleftiki kai Metallourgiki AE:lle myöntämää takausta, joka koski ATE-pankin tälle yhtiölle myöntämää 30 miljoonan euron lainaa.**
- 2) **Valitus hylätään muilta osin.**
- 3) **Asia palautetaan unionin yleiseen tuomioistuimeen.**
- 4) **Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.**

Allekirjoitukset